

Civilutskottets yttrande

1980/81:3 y

över förslag att slopa mervärdeskatten vid byggande av vissa hyres- och bostadsrättshus

Till skatteutskottet

Motioner m. m.

Skatteutskottet har berett civilutskottet tillfälle att yttra sig över förslaget i motion 1980/81:85 (s) yrkande 9. Där föreslås att riksdagen beslutar att mervärdeskatten slopas för de hyres- och bostadsrättslägenheter som påbörjas fr. o. m. den 1 december 1980 till utgången av år 1981. Enligt vad utskottet inhämtat avser förslaget endast nybyggnad. Motiveringarna för förslaget har tagits in i motion 1980/81:71 (s). Motionsförslagets huvudsyfte anges där vara att stimulera bygginitiativen genom en temporär sänkning av byggherrens produktionskostnader. I den senare motionen sägs vidare att man, för att motverka eventuella kostnadsökningar förorsakade av denna och andra samtidigt föreslagna stimulansåtgärder, kräver att kostnadskontrollen skärps. Ett sådant förslag förs fram genom den till civilutskottet hänvisade motionen 1980/81:76 (s) yrkande 4. Detta sistnämnda motionsförslag behandlas i utskottet betänkande CU 1980/81:5.

Vidare har i motion 1980/81:109 (vpk) yrkande 5 föreslagits att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag snarast om att bostadsbyggande och sanering i allmännyttig regi undantas från mervärdeskatt (moms). Motionen har i även denna del hänvisats till civilutskottet.

Civilutskottet har beslutat att med detta yttrande överlämna nämnda motionsyrkande till skatteutskottets fortsatta beredning.

Tidigare beslut, gällande ordning m. m.

Enligt kungörelsen (1974:113, ändrad 1974:665 och 1975:876) kunde kompensation utgå för skatt enligt förordningen (1968:430) om mervärdeskatt som belöper på sådan nybyggnad eller ombyggnad av bostadshus som avslutades under år 1974 eller påbörjades under nämnda år och avslutades före utgången av år 1975. Senare öppnades möjlighet till kompensation även för vissa flerfamiljshus som påbörjats före år 1974 och avslutats under år 1975. Reducerad kompensation utgick i fråga om sådan nybyggnad av enfamiljshus som avslutades under december månad 1973 och senare även vid nybyggnad av enfamiljshus som avslutats under tiden januari–november 1973 och som ingick i viss gruppbebyggelse. Riksskatteverket hade att pröva ansökningar om kompensation – efter yttrande från länsbostadsnämnd om detta inte ansågs uppenbart obehövt. Kompensationen utgick vid bygg-

nad med ett fast schablonbelopp för enfamiljshus och i övrigt med ett belopp per kvadratmeter bostadslägenhetsyta. Vid ombyggnad utgick kompensation för den skatt som styrktes belasta ombyggnaden inom ett maximibelopp per kvadratmeter. Kompensationen betalades kontant till fastighetsägaren eller enligt uppdrag till långivare. Kungl. Maj:t meddelade i anslutning till de nämnda bestämmelserna föreskrifter bl. a. om minskning av låneunderlaget för bostadslån då kompensation utgick.

Under åren 1978 och 1979 påbörjades nybyggnad av ca 17 000 resp. ca 17 700 lägenheter i hyres- och bostadsrättshus. Motsvarande siffra för år 1980 kan beräknas komma att uppgå till ca 16 000 lägenheter. Byggnadskostnaden exklusive mark per lägenhet i genomsnitt under senare tid kan nu beräknas till 240 000 kr. för här aktuella typer av lägenheter. Den mervärdeskatt som faller på det byggande som avses i (s)-motionen kan beräknas till ca 11 % av byggkostnaden.

Om 17 000 lägenheter i hyres- och bostadsrättshus påbörjas under den i (s)-motionen angivna perioden och genomsnittlig byggkostnad då antas vara 300 000 kr/lägenhet skulle skattebortfallet kunna uppskattas till storleksordningen 550 milj. kr. Samtidigt sjunker behovet av medel för bostadslån med ca 160 milj. kr. Vid en garanterad räntesats av 3 % skulle räntekostnaden för genomsnittslägenheten under ett första år sjunka med ca 1 000 kr.

Utskottet

Motionsförslagets syfte är att sänka byggherrens kostnader genom att staten avstår från intäkter i form av mervärdeskatt. De faktiska byggkostnaderna sänks däremot inte – snarare befaras i (s)-motionen att ett genomförande av dessa förslag kan bidra till att driva upp kostnaderna. Fastighetens ägare får en sänkning av sina kapitalkostnader under husets hela brukningstid. Den avsedda sänkningen av boendekostnadsnivån kan temporärt uppnås, men dess effekter är även efter en kortare tid knappast bestående. Bestående för längre tid är emellertid de märkbara effekter på statsbudgeten som uppkommer i en situation då ansträngningar måste göras för att uppnå besparingar. Enligt civilutskottets mening bör skatteutskottet därför avstyrka motionerna 1980/81:85 (s) yrkande 9 och 109 (vpk) yrkande 5.

Stockholm den 20 november 1980

På civilutskottets vägnar
KJELL A. MATTSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Rolf Dahlberg (m), Oskar Lindkvist (s), Karin Ahrland (fp), Lars Henrikson (s), Thure Jadestig (s), Sven Eric Åkerfeldt (c), Maj-Lis Landberg (s), Bertil Danielsson (m), Kerstin Andersson i Hjärtum (c), Bertil Dahlé (fp), Jan Eric Virgin (m), Per Olof Håkansson (s), Margareta Palmqvist (s) och Ingrid Andersson (s).

Avvikande mening

Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Per Olof Håkansson, Margareta Palmqvist och Ingrid Andersson, alla (s), anser att utskottets yttrande på s. 2 bort lyda:

Förslaget att slopa mervärdeskatten för visst bostadsbyggande i den socialdemokratiska motionen är ett bland flera som har det gemensamma syftet att stimulera byggandet av hyres- och bostadsrättslägenheter. Mot ett sådant syfte borde rimligen inga befogade invändningar kunna riktas. Vad det nu gäller är närmast att vidta konkreta åtgärder som kan ge en sålunda önskad effekt. En vägran att ställa sig bakom sådana åtgärder innebär i sak att man accepterar den nuvarande och mycket oroande utvecklingen inom bostadsbyggandet. Denna utveckling är oroande inte endast från bostadssociala utgångspunkter utan även med hänsyn till arbetsmarknaden och leder även till att hejda nedrustningen av produktionsapparaten.

Nedgången av bostadsbyggandet beror i väsentliga delar på utvecklingen av produktionskostnaderna och därmed boendekostnaderna i relation till förväntad disponibel inkomst. Det är därför naturligt att söka stimulansåtgärder bland sådana som nedbringar byggherrens kostnader och därmed påverkar även boendekostnadsnivån.

Ett slopande av mervärdeskatten enligt motionsförslaget är en åtgärd som ger snabba effekter och är lätt att genomföra. Formerna kan väljas att verka genom skattesektorn eller genom den bostadspolitiska organisationen – i det senare fallet blir det då endast en beräkningsmässig anknytning till skattereglerna. De budgetmässiga effekterna för staten blir, vägda mot det angelägna syftet, relativt begränsade.

Med hänsyn till det anförda föreslår civilutskottet att skatteutskottet tillstyrker förslaget i motion 1980/81:85 (s) yrkande 9 i lämplig form. Därmed tillgodoses också i väsentliga delar förslaget i motion 1980/81:109 (vpk) yrkande 5.

